

1. POSAVSKI PLESOVI

Prikazan su dva tipa narodnih nošnji Posavine koja su međusobno dobro usklađena dužinom. Nošnje su dobro podobučene te su sva oglavlja- *poculice*, *kitnjaci* i *parte* pravilno postavljena. Kao i prošle godine primjedba opet ide na nošnje Sunjske Posavine. Ove su godine, za razliku od prošle, plesačice bile obučene u varijantu s *oplećem*. Potrebne su tri korekcije na prikazanom- bijele čarape su nepotrebne, rukave *opleća* je potrebno spustiti i vezivati ga u ručnom zglobu te pojas *kosmač* se opaše prije vezivanja *zastora*. Muške nošnje adekvatnih veličina te dobro obučene. Nekoliko muških prsluka je neposavskog kroja. Pripaziti na vezivanje muške marame kravate. Ona bi trebala biti svezana ispod kragne.

2. OJ MEDVJEDE GORSKA ŽIVOTINJO- pjesma iz Like

3. OP ĐIKAC- pjesme i plesovi Like

Plesači su nastupili odjeveni u dvije varijante muške nošnje- varijanta sa *suknenim lačama* te varijanta sa *lačama* od domaćeg platna kod koje se košulja nosi ispasana van kao što je imao obučen svirač samice. Ovčje krzno, koje spada u zimski dio odjevnog inventara, bolje bi bilo kombinirati sa suknenim lačama no prikazano nije bilo pogrešno. Pripaziti na način vezivanja suknenih čarapa kako bi *lače* do kraja izvedbe ostale „unutar“ čarapa. Plesačice odjevene u „standardnu“ varijantu ženske nošnje- tkana suknja *aljina* i klječana pregača *zaslon*. Prvo je potrebno pričvrstiti pregaču, a zatim tkanicu. I muške i ženske nošnje su dobre veličine i sukladne tjelesnoj građi izvođača. Donji rubovi tkanih sukanja su međusobno dobro usklađeni.

4. BALANJE S OTOKA MLJETA- parovni ples i pjesma s otoka Mljeta

Par plesača i lijeričar obučeni u Mljetske narodne nošnje koje spadaju u inventar Ansambla. Nošnje dobro obučene i nošene. Dužina ženskog ruha s poramenicama *gunj* je nešto kraća od onoga što bi trebalo biti. Kao i kod ostalih sukanja s poramenicama jadranskog područja (Zlarin, Vodice, Primošten) i mljetski *gunj* sezao je gotovo do gležnja.

5. KRIČI, KRIČI TIČEK- pjesme i plesovi zagrebačkog prigorja

Dobro obučene ženske prigorske nošnje, međusobno usklađenih donjih rubova te usklađenog prednjeg i stražnjeg ruba haljine. Kao i prošle godine, obratiti pozornost da maramu *petokrunac* ne pokrije u cijelosti kašmirski rubac te na njihovu ukupnu dužinu. Rukavi ženskog *opleća* vezuju se ispod lakta. Kod muških nošnji poraditi na urednosti košulja te pripaziti da motiv na kožnom remenu od raznobojne kože bude centralno smješten na leđima.

6. SUSACKI TANAC

Dobro kompletirana ženska ruha, no potrebno pripaziti da pregače ne prelazi rub sukne *kamižot*. Dunjine *kamižota* su međusobno dobro usklađene te je količinom podsuknji ostvareno mekše oblikovanje donjeg dijela ženske figure što je i karakterističnije za stariju varijantu nošenja. Predlažem cjelokupnu žensku figuru oplemeniti nakitom kad se već radi o svečanim nošnjama. Sve ženske frizure, osim jedne, uredne. Muške nošnje korektno obučene.

7. GRADEC-POTOČEC

Članovi tamburaškog orkestrara obučeni u narodnu nošnju Posavine te po jedan svirač u mljetskoj i jedan u ličkoj narodnoj nošnji sukladno do sada izvedenom programu. Nošnje su sukladne tjelesnim proporcijama izvođača osim možda pokoji prsluk te su dobro pripremljene za scenu. Jedina tamburašica obučena je u

narodnu nošnju Sunjske Posavine. Stražnji dio *rubace na pendl* je duži od prednjeg. Dužina *zastora* u jednom dijelu (gledano lijevo iz publike) nije bila usklađena s dužinom *rubace*. Pod koraljnom ogrlicom nije prisutna prsna mašna u svojoj zaštitnoj i dekorativnoj funkciji. Prema načinu kako je stajala *peča* daje se naslutiti kako ispod nije nošena *poculica*.

8. ISPOD DUBA STOLJETNOGA KRADE VELES MLADOG BOGA- pjesme i plesovi Pokuplja

Odabir narodnih nošnji i njihov scenski raspored dobro promišljen i realiziran. Plesačice su nosile narodne nošnje Bratine te Jamnice (Vukomeričkih gorica). Kod varijante nošnje Bratine potrebno je pripaziti na način vezivanja pregače (*tkanica se veže naprijed*) te način postavljanja *fizurice*. Ženska nošnja Jamnice nije bila potpuna (pojedini pojasevi i haljetci) i prikazano djevojačko oglavlje *rubac s fizuricom* nije mi poznato u kontekstu lokaliteta.

Lik „zaručnice“ dolazi zagrnut svečanom kabanicom *kepenjek* koja pripada području župe Sv. Nedjelje i nju svakako treba eliminirati. O dotičnoj kabanici pisalo se i prije u osvrtima za HKUD Željezničar samo u kontekstu druge koreografije „Bratinečki povrati“ Milice Glavočić gdje postoji sličan moment gdje dva muškarca rotiraju ženski lik te se pritom kabanica lepezasto raširi. Moj prijedlog je, kako ta kabanica nikako ne spada u lokalitet Pokuplja, iskoristiti neki drugi haljetak koji će biti u skladu s lokalitetom.

Isto tako predložio bih, ako se to ne kosi s vizijom autorice, da lik „zaručnice“ nosi oglavlje sukladno njezinom statusu, a ne kapicu simbol udane žene i da se umjesto bijelih čarape koriste vunene raznobojne čarape.

Pohvale djevojci koja je sa scene odnosila kabanicu što je pokupila crvenu mašnu koja se odvezala u finalnoj vrtnji u točki 5. Muške nošnje dobro pripremljene za scenu, veličina adekvatnih proporcijama izvođača te dobro nošene.

9. LEPA MOJA PODRAVINA- splet podravskih plesova

I muške i ženske nošnje dobro obučene i nošene. Kod pojedinih plesačica potrebno je pripaziti da rub pregače *frtuna* ne prelazi rub suknje *robače*, al cjelokupno je sve bilo dobro usklađeno u donjem rubu. Za razliku od prošle godine primjećujem poboljšanje u odabiru ženskih sukanja. Oglavlja *poculica* i mladenkin vijenac dobro postavljena. Kod plesača košulje su dobrih dužina kao što su i prsluci veličina koje odgovaraju tjelesnoj građi pojedinca.

10. MANDALININ SAN- folklorni motivi Slavonije

Ovu koreografiju smo gledali u nekoliko kostimografskih rješenja te sam mišljenja da je ovaj, koji po svom izričaju pripada istočnom brodskom Posavlju (*doljaniji*), vjerojatno i najbolji. Dobro odabrane suknje kod kojih je potrebno još poraditi na usklađenju zadizanja prednjih pola. Šlingane i tkane marame i prsne marame *kalutovi* dobro povezani. Prilikom povezivanja crvene marame (*podvezalo*) krajeve je potrebno složiti tako da ne vise. Krajevi koji su se povezivali na dnu nisu ostajali visjeti nego su se omatali i pričvršćivali na ostatak *podvezala*. Plesači su bili odjeveni na isti način kao i prošle godine, kada sam ustvrdio da je za lokalitet Brodskog Posavlja (ili zapadnog ili istočnog) i prikazanu odjevenu kombinaciju ispravno da su košulje upasane u hlače.

11. ZBOGOM SELO- pjesme i plesovi Zeline

Pjesme i plesove Zeline i prošle godine smo gledali u sličnom izdanju te je kao i prošle godine sve izgledalo korektno. Potrebno je poraditi još na međusobnom usklađenju duljina nošnji kod plesačica. Koraljne ogrlice presložene na pravilan način. Vrlo lijepo mladenkino oglavlje i šteta što nije bilo izvedivo da ga mladenka do kraja izvedbe i nosi na sceni. Plesači korektno odjeveni.

12. TRI TIČICE GORU PRELETELE- pjesme i plesovi Međimurja

I ovu točku smo gledali prošle godine te je napravljen pomak- rub *fertuna* je usklađen s rubom *robače*. Potrebno poraditi još malo na međusobnom usklađenju donjih rubova te na odabiru podsuknji *spodnjica*, posebice one prve koja ide pod *robačom* od tvorničkog materijala. Po opsegu kruga bi *robača* i spodnjica trebale biti iste odnosno da je utrošena podjednaka količina platna pa da sve skupa izgleda urednije prilikom vrtnji. Pripaziti na način vezivanja i pričvršćivanje *počulice*. Kao i prošle godine plesači nastupili u prslucima i košuljama nemeđimurskog kroja. Prikazano je bilo dobro nošeno.

13. MAĐARSKI PLESOVI

Članovi orkestra nastupili su u nošnjama Hrvata iz Vojvodine. Bitno je napomenuti kako se košulja nikada u kombinaciji s *čakširama* i svilenim prslukom nije nosila ispasana van. Isto tako svileni prsluci se nisu nosili otkopčani već zakopčani zato i je cijeli niz ukrasnih puceta na njima. Uvažavam problem veličine prsluka, odnosno neusklađenosti s tjelesnim proporcijama izvođača, ako je isti bio prepreka kopčanju.

14. DVIJE BUNJEVAČKE PJESME

15. NA VELIKO PRELO- običaji Hrvata Bunjevaca

Uobičajen odabir nošnji koje se koriste u koreografiji Na veliko prelo. Dio plesačica nastupio je odjeven u nošnje izvezene bijelim vezom, a dio u svečane nošnje od kupovnih svilenih materijala. Generalno plesačice obučene u nošnje izvezene bijelim vezom bile su urednije obučene i međusobno bolje usklađenih dužina sukanja. Potrebno je još poraditi na tehnici podoblačenja, ali kako se radi o premijernom izvođenju, možemo biti zadovoljni prikazanim. Kod plesačica u suknjama od svilenih materijala odstupanja su bila veća te su pojedine suknje bile neusklađene u svojoj duljini naprijed i odozad. Ženska ogavlja uredna te zakičena *perlama* od slame. Plesači pravilo odjeveni s košuljom upasanom u *čakšire*.

Zaključno, čestitam Ansamblu i vodstvu na uspješno realiziranom cjelovečernjem koncertu. Odjevna komponenta je bila na razini prošlogodišnje, ali i u pojedinim segmentima i bolja. Vidljivi su određeni pomaci koji su na tragu sugestija danih u prošlogodišnjem osvrtu. Isto tako vidljivo je kako su savladana znanja potrebna za odijevanje nošnji koje su se ove godine koristile u premijernoj i praiizvedenoj koreografiji. Još postoji prostora za napredovanje i usavršavanje te vjerujem da će i ovaj osvrt tome pomoći.

U Zagrebu, 03.07.2015.
Tomislav Brekalo